

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ОБЛІКУ

**III-й Міжвузівський молодіжний науково-
практичний форум:
«Наука і освіта – запорука розвитку
економіки»**

Збірник матеріалів

Харків
2016

УДК 657.1
ББК 65.052

Збірник матеріалів III-го Міжвузівського молодіжного науково-практичного форуму: «Наука і освіта – запорука розвитку економіки» / за ред. Є.М. Строков. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – 50 с.

Відповідальність за зміст та достовірність матеріалів несуть автори. Редакція залишає за собою право не публікувати матеріали, що не відповідають формату видання, а також істотно змінювати зміст текстів за узгодженням з автором. Думка авторів може не співпадати з думкою членів редколегії або редакційної ради.

О.В. БОБРОВСЬКА, студент, м. Харків, НТУ «ХП»

А.С. КОЛЕСНІЧЕНКО, асистент, м. Харків, НТУ «ХП»

СУТНІСТЬ ПАСИВНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ТА ДЕЯКІ ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ НИМИ

В сучасних умовах становлення ринкової системи в Україні актуальною для теоретиків та практиків банківської справи залишається проблема пасивних операцій та методів управління пасивами. Дане питання вимагає систематизації та узагальнення підходів і розробки рекомендацій, які враховували б ключові принципи взаємодії банків з клієнтами та були спрямовані на підвищення результативності їх співпраці, зокрема, в інтересах національної економіки.

Вагомий внесок щодо удосконалення засад управління пасивними операціями банку зробили такі вчені, як: А.М. Герасимович, Л.О. Примостка, А.М. Мороз, В.Г. Міщенко [1; 4-6] та інші. Разом з тим, окремі питання в межах цієї проблематики вимагають подальшого вивчення, серед яких: дослідження

особливостей здійснення пасивних операцій, їх забезпечення, аналіз факторів ефективного управління пасивами банківської установи тощо.

Пасивні операції – це операції пов'язані із залученням капіталу. Вони відіграють первинну і вирішальну роль щодо активних операцій. Під управлінням пасивами слід розуміти діяльність, пов'язану з залученням коштів вкладників та інших кредиторів, визначенням відповідної структури джерел ресурсів для банку, а також дій в сфері пасивних операцій, які спрямовані на задоволення потреб банку по дотриманню економічних вимог.

Сутність пасивних операцій полягає в залученні різних видів внесків в межах депозиту та ощадних операцій, отримання кредитів від інших банків, емісії цінних паперів, а також проведення інших операцій в результаті яких збільшується обсяг грошових засобів в пасиві балансу комерційного банку. Історично пасивні операції відігравали первинну роль по відношенню до активів, тому для здійснення активних операцій необхідною умовою є достатність ресурсів. Саме в результаті пасивних операцій банки отримують додаткові ліквідні кошти для формування джерел господарської діяльності.

Вагоме місце в процесі акумулювання банками власних ресурсів займають депозитні операції. Під депозитом розуміють грошові засоби в готівковій чи безготівковій формі, в національній чи іноземній валюті, передані в банк їх власником чи третьою особою по дорученню і за рахунок власника, для зберігання на визначених умовах.

Крім залучених коштів для відкриття депозитів, комерційні банки можуть формувати ресурси, отримуючи послуги на грошовому ринку: на ринку міжбанківських кредитів, у центрального банку, на ринку євровалют, випускаючи власні боргові зобов'язання, а також укладаючи угоди про продаж цінних паперів із можливістю поступового викупу (операції "репо"). Найбільш поширений спосіб серед зазначених операцій – отримання позик на міжбанківському ринку, пропозицію на якому формують стійкі у фінансовому відношенні комерційні банки. Стратегія управління побудована таким чином, що виникає надлишок вільних коштів, яким можна розпоряджатися, зокрема

надавати у користування іншим банкам.

Отримання міжбанківських кредитів займає важливе місце в політиці банку щодо залучення фінансових ресурсів, ефективність якої дозволяє банку підтримувати власну ліквідність та платоспроможність на високому рівні.

Специфіка банківської діяльності обумовлює важливу роль пасивних операцій для цілей формування фінансових ресурсів. Тому, отримання стабільного прибутку банком можливе лише за умов мобілізації грошових коштів, оптимізації їх структури та удосконалення механізмів їх використання, що в значній мірі залежить від ефективного управління пасивами.

Список літератури: 1. *Герасимович А. М.* Аналіз банківської діяльності : підручник / за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2003. – 599 с. 2. *Деревська О.* Активно-пасивні операції та управління ліквідністю банківської установи//Журнал «Вісник НБУ». – 2008. – №7. – С.44-50. 3. *Іщенко О.* Перспективи розвитку вітчизняної системи страхування депозитів у світлі євроінтеграції//Журнал «Вісник НБУ». – 2008.- №5. – С.52-58. 4. *Міщенко В. І.* Банківські операції: Підручник / За ред. В.І.Міщенко, Н.Г. Слов'янської. – К.: Знання, 2006. – 727с. – (Вища освіта ХХІ століття). 5. *Мороз А. М.* Банківські операції: Підручник / За ред. А.М. Мороза. – К.:КНЕУ, 2000. – 384с. 6. *Примостка Л. О.* Фінансовий менеджмент у банку : підручник / Л. О. Примостка. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с.

Наукове видання

**III –ий МІЖВУЗІВСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ФОРУМ:
«Наука і освіта – запорука розвитку економіки»**

Збірник матеріалів

За редакцією
к.е.н., доц., Є.М. Строкова

Комп'ютерна верстка та оригінал-макет:
Є.М. Строков

Відповідальний за випуск Є.М. Строков

Підписано до друку: 28.05.2016 р. Формат 60x84 1/16
Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. а. 21,74.
Тираж 300 екз.

Надруковано в типографії ФЛП Томенко Ю.І.
м. Харків, пл. Руднева, 4
тел. (057) 757-93-82